

תאריך עדכון : 26.7.2019

משפט בינלאומי במערכת הבינלאומית 71-4950-01

ד"ר רמי גולדשטיין, עו"ד

סוג הקורס: סמינריון לתלמידי תואר שני
שנת לימודים: תש"פ מסטר: א+ב היקף שעות: 2 ש"ש

א. מטרת הקורס ותוצרי למידה:

מטרת הקורס הינה לבחון את המשפט הבינלאומי כתחום משפטי רלוונטי במערכת הבינלאומית, ולהקנות ידע וכלים בסיסיים במשפט הבינלאומי הפומבי, תוך בחינת נושאי מפתח הקשורים למערכת הבינלאומית ולפוליטיקה העולמית, בעידן הגלובאליזציה.

ב. תוכן הקורס:

הקורס יתמקד בהיבטים התיאורטיים והפרקטיים של המשפט הבינלאומי ותפקידו במערכת הבינלאומית. במסגרת הקורס יבחנו מושגי יסוד ומקורותיו של המשפט הבינלאומי. נעמוד על מהות המשפט הבינלאומי, כיצד הוא פועל ומה הוא מנסה להשיג בקונטקסט של המערכת הבינלאומית, הפוליטיקה העולמית ובתחומים בעלי חשיבות מיוחדת לקהילה הבינלאומית. נבחן את מקומם של נושאי זכויות שונים במשפט הבינלאומי (המדינה, פרטים, ארגונים בינלאומיים), ויושם דגש מיוחד בנושאים של השימוש בכוח וזכויות אדם במשפט הבינלאומי והכלים המשפטיים הבסיסיים שקיימים כדי להגן עליהם. במסגרת הקורס ילמדו גם נושאים הקשורים לשיפוט ואכיפה של המשפט הבינלאומי. כן נעסוק בענפי המשפט הבינלאומי: Jus ad Bellum - איסור השימוש בכוח, דיני הגנה עצמית וביטחון קולקטיבי ו- Jus in Bello - דיני לחימה ומשפט בינלאומי הומניטארי ובסוגיות הקשורות לזכות ההגנה העצמית של מדינות ויישוב סכסוכים בדרכי שלום.

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם:
אין

חובות / דרישות / מטלות:

1. חובת נוכחות סדירה נדרשת בלפחות 80% מכל הפגישות בקורס. רשימת המאמרים כוללת רשות וחובה ועדכון סופי יינתן במהלך השנה עם ההתקדמות בחומר. המרצה שומר על הזכות לצמצם או להרחיב את הרשימה על-פי שיקול דעתו.
2. על כל תלמיד להגיש רפראט אחד במהלך הקורס (בהיקף של עד 12 עמודים); נושאי הרפראטים ייבחרו מהסילבוס, ומהפריטים הביבליוגרפיים שלהלן או בתאום עם המרצה. הסטודנטים יציגו את עיקרי העבודות שלהם בכיתה, וישתתפו בדיונים על עבודות הסטודנטים.
3. כתיבת עבודה סמינריונית שאותה יש להגיש עד 15.9.2020. העבודה היא אישית ואמורה להיות בהיקף של 25-30 עמודים, כאשר הרווח בין השורות כפול. העבודה תיכתב על פי כללי הכתיבה

המדעית המקובלים במדעי החברה. הנחיות לביצוע העבודה יינתנו במהלך הקורס. בחירת נושא העבודה תהיה בתיאום עם המרצה והיא תעשה במהלך הקורס עד סמוך לסיום הסימסטר הראשון. העבודה צריכה להתבסס על מגוון רחב ועדכני של הספרות הרלוונטית ולשלב תיאור עם ניתוח ותיאוריה רלוונטיים. חובה להגיש את העבודה גם במהדורה מודפסת וגם במהדורה אלקטרונית.

מרכיבי הציון הסופי

הצגת רפראט - 15%

עבודה סמינריונית - 85%

* נדרש ציון עובר (60 לפחות) בכל מרכיבי הציון כדי לעבור את הקורס.

ד. ביבליוגרפיה:

נושאי השיעורים וביבליוגרפיה

קריאת חובה מסומנת בכוכבית*.

שיעור 1-2: מבוא: מהות המשפט הבינלאומי, הקשר למערכת הבינלאומית ומושגי יסוד * בג"צ 7597/04 מראעבה נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד ס(2) 477. בתוך "נבו", מאגר משפטי אלקטרוני בקטלוג הספרייה למשפטים

* סיבל רובי, מהות המשפט הבינלאומי, בתוך: סיבל, רובי (עורך). משפט בינלאומי מהדורה שנייה (עמ' 43-49). ירושלים: המכון למחקרי חקיקה ומחקר השוואתי. (להלן- רובי סיבל משפט בינלאומי). בספרייה למשפטים, 98 סיב (611214) וגם במאגר "נבו" בקטלוג הספרייה למשפטים

Armstrong, David, Farrell, Theo Och, Lambert, Hélène, **International law and international relations** 2nd Ed. (Cambridge University Press, 2012), 9-73. בספרייה למשפטים (613865) ARM 98

שיעור 3: שלבי ההתפתחות ההיסטוריים של המשפט הבינלאומי * ארנה בן נפתלי ויובל שני, המשפט הבינלאומי: בין מלחמה לשלום, (הוצאת רמות, אוניברסיטת תל-אביב, 2006) 12-16. (להלן: המשפט הבינלאומי בין מלחמה ושלום"). 341 בן-נפת.מש (1176145) וגם ספר אלקטרוני (1233844)

Shaw Malcolm. N. **International Law** 8th Ed. (Cambridge University Press, 2017), 1-50. בספרייה למשפטים (619128) SHA 98

שיעור 4-5: מקורות המשפט הבינלאומי

* סעיף 38 לחוקת בית הדין הבינלאומי, 1945 (Statute of the International Court of Justice) http://www.icj-cij.org/documents/index.php?p1=4&p2=2&p3=0#CHAPTER_II

* סעיף 103 למגילת האו"ם, 1945 (Charter of the United Nations) <http://www.icj-cij.org/documents/index.php?p1=4&p2=1&p3=0>

* אמנת וינה לדיני אמנות, 1969 סעיפים 1-3, 6-7, 11, 19-20, 24, 26-28, 31-32, 39-40, 48-64. http://untreaty.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_1_1969.pdf

* רוזן שבתאי, בנכבי המשפט הבינלאומי. (מוסד ביאליק, 2012), עמ' 26-60. בספרייה למשפטים, 98 רוזן (615373)

* בג"צ 78/587 עפו נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית ואח', פ"ד (מב) (2), 4. בתוך "נבו", מאגר משפטי אלקטרוני בקטלוג הספרייה למשפטים

ע"פ 89/2816 שיינבין נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נג(1) 426. בתוך "נבו", מאגר משפטי אלקטרוני בקטלוג הספרייה למשפטים

שיעור 6: חשיבות המשפט הבינלאומי ומעמדו במשפט הפנימי
*ברודי, תומר (2010). מעמדו של המשפט הבינלאומי במשפט המדינתי, בתוך: סיבל, רובי (עורך). *משפט בינלאומי* (עמ' 69-76). ירושלים: המכון למחקרי חקיקה ומחקר השוואתי.
בספרייה למשפטים, 98 סיב (611214) וגם במאגר "נבו" בקטלוג הספרייה למשפטים

רוזן שבתאי, *בנבכי המשפט הבינלאומי* (מוסד ביאליק, 2012), עמ' 14-25.
בספרייה למשפטים, 98 רוז(615373)

* בג"ץ 785/87 עפו נ. מפקד כוחות צה"ל בגזרה המערבית פ"ד מב(2), 4 - סעיפים 1-12.
בתוך "נבו", מאגר משפטי אלקטרוני בקטלוג הספרייה למשפטים

שיעור 7: נושאי המשפט הבינלאומי והשחקנים הבינלאומיים
[מגילת האו"ם](#)

*Matthijs de Blois and Andrew Tucker (2018). Israel on Trial- how international law is being misused to delegitimize the state of Israel. The Netherlands: Thinc, pp.50-59.

אמנת מונטיוידאו בדבר זכויות וחובות של מדינות (1933).
<https://www.ilsa.org/jessup/jessup15/Montevideo%20Convention.pdf>

בש"א 4262/04 סיראגניאן נ' **United Nations Truce Supervision Organization** (בימ"ש מחוזי בירושלים, 16 מאי 2004).
בתוך "נבו", מאגר משפטי אלקטרוני בקטלוג הספרייה למשפטים

שיעור 8-9: המשפט הבינלאומי הפלילי - נורמות ומוסדות
* [חוקת בית הדין הבינלאומי לצדק](#), (International Court of Justice), סעיפים 2, 3, 4 (1), 34, 36(1)-(3), 65.
: <http://www.icjci.org/documents/index.php?p1=4&p2=2&p3=0>

Prosecutor v. Krstic (Judgment, ICTY Appeals Chamber, 19 April 2004) At pp. 1-13,
[גישה אלקטרונית](#)

* עמיחי כהן, *המשפט הבינלאומי הפלילי*, בספר רובי סיבל *משפט בינלאומי*, עמ' 347-400.
בספרייה למשפטים, 98 סיב (611214) וגם במאגר "נבו" בקטלוג הספרייה למשפטים

* ארנה בן נפתלי ויובל שני, *המשפט הבינלאומי: בין מלחמה לשלום*, (הוצאת רמות, אוניברסיטת תל-אביב, 2006), עמ' 245-287.
341בן-נפת.מש (1176145) וגם ספר אלקטרוני (1233844)

שיעור 10: זכויות האדם במשפט הבינלאומי
**קאופמן, אדי (2001). *זכויות אדם במערכת הבינלאומית*. משרד הביטחון. האוניברסיטה המשודרת, עמ' 7-37, 89-94, 101-107.
בספרייה למשפטים 62.8 קאו (509800)

* [הכרזה האוניברסלית על זכויות האדם, 1948](#).

[האמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות \(כתבי אמנה 31, עמ' 269\)](#).

[האמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות \(כתבי אמנה 31, עמ' 205\)](#).

נעמה כרמי, *זכויות אדם - מבוא תיאורטי*. (רסלינג, 2017).
בספרייה למשפטים 62.8 כרמ [שמור] (619820)

בג"ץ 5100/94 הוועד הציבורי נ' עינויים בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד נג(4), 817 (1999).
בתוך "נבו", מאגר משפטי אלקטרוני בקטלוג הספרייה למשפטים

בג"צ 5722/12 אסעד אבו גוש נ' היועץ המשפטי לממשלה, תק-על 2017(4), 9660 (12/12/2017).

בתוך "נבו", מאגר משפטי אלקטרוני בקטלוג הספרייה למשפטים

שיעור 11-12: מעמד הפליט במשפט הבינלאומי
* האמנה בדבר המעמד של פליטים, 1951, כ"א 65 (3), עמ' 5, והפרוטוקול מ-1967.

רמי גולדשטיין, מבקשי מקלט בישראל בראי המשפט הבינלאומי (הוצאת אוצר המשפט, 2019), עמ' 1-8, 11-73.

Goodwin-Gill, Guy (2008). [Introduction to Convention and Protocol relating to the status of refugees](#), in United Nations Audiovisual Library of International Law, pp. 1–9.

*Goldstein, Rami (2004). Forced migration legal constraints and future possibilities. In N. Nachmias & R. Goldstein (Eds.). *The politics of forced migration: a conceptual, operational and legal analysis* (pp. 267-313). Baltimore: Publish America.

אין

* עע"מ 8101/15 אלמסגד גרוסוס צגטה נ' שר הפנים, תק-על 2017 (3) 9096 (28.8.2017)
בתוך "נבו", מאגר משפטי אלקטרוני בקטלוג הספרייה למשפטים

Jastram, Kate (2012). Looking to human rights and humanitarian law to determine refugee status. *Proceedings of the Annual Meeting* (American Society of International Law), Vol. 106, pp. 436-439.
[לקישור](#)

בג"ץ 4702/94 אלטאי נ. שר הפנים, פ"ד מט(3), 843.
בתוך "נבו", מאגר משפטי אלקטרוני בקטלוג הספרייה למשפטים

עע"מ 8908/11 אספו נ. משרד הפנים, תק-על' 2012 (3) 2322.
בתוך "נבו", מאגר משפטי אלקטרוני בקטלוג הספרייה למשפטים

שיעור 13: השימוש בכח והזכות להגנה עצמית במשפט הבינלאומי
* מגילת האו"ם, סעיפים 2(4), 51
[מגילת האו"ם](#)

* ארנה בן נפתלי ויובל שני, המשפט הבינלאומי: בין מלחמה לשלום, (הוצאת רמות, אוניברסיטת תל-אביב, 2006), 29-35, 41-48, 70-72, 106-109.
341בן-נפת.מש (1176145) וגם ספר אלקטרוני (1233844)

Mark A. Drumbl, (2003). Self-Defense and the use of force: breaking the rules, making the rules, or both? *International Studies Perspectives*, 4 (4): 409-431.
כתב עת וגם אלקטרוני (517204)

Armstrong, David, Farrell, Theo Och Lambert, Hélène, **International law and international relations** (Cambridge university press, 2012), 125-162.
בספריית משפטים (613865) ARM 98

שיעור 14-15: סכסוכים בינלאומיים ויישובם בדרכי שלום
* יובל שני, יישוב סכסוכים בדרכי שלום, בספר רובי סיבל, משפט בינלאומי, עמ' 843-872.
בספרייה למשפטים, 98 סיב (611214) וגם במאגר "נבו" בקטלוג הספרייה למשפטים

* צ'ארלס, קגלי ויוג'ין ויטקופפ. (2001). הפוליטיקה העולמית מגמות ותמורות. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה. עמ': 24-31.
שמור לפי 327.1 קגל.פו (535703)

מעוז, זאב. (2000). מגמות היסטוריות בקונפליקטים בינלאומיים 1816-1992, פוליטיקה, 6, 9-27.
כתב עת וגם כתב עת אלקטרוני (384860)

Louis Kriesberg(2009) "The Evolution of Conflict Resolution". In J. Bercovitch, V. Kremenyuk and I. William Zartman (eds.) The Sage Handbook of Conflict Resolution. Oak CA Sage: 15-32.

[גישה אלקטרונית](#)

שיעור 16-17: דיני מלחמה (לרבות דיני תפיסה לוחמתית ומשפט הומניטארי)
* ארנה בן נפתלי ויובל שני, המשפט הבינלאומי: בין מלחמה לשלום, (הוצאת רמות, אוניברסיטת תל-אביב, 2006), עמ' 115-190.

341בן-נפת.מש (1176145) וגם ספר אלקטרוני (1233844)

*Matthijs de Blois and Andrew Tucker (2018). Israel on Trial- how international law is being misused to delegitimize the state of Israel. The Netherlands: Thinc, pp.183-193.

אין

בג"ץ 8990/02 עמותת רופאים לזכויות אדם נ' אלוף פיקוד הדרום, פ"ד נז (4) 193 (2003).
בתוך "נבו", מאגר משפטי אלקטרוני בקטלוג הספרייה למשפטים

בג"צ 769/02 הועד הציבורי נגד עינויים נ' ממשלת ישראל, פ"ד נז(6) 285.
בתוך "נבו", מאגר משפטי אלקטרוני בקטלוג הספרייה למשפטים

שיעור 18: ארגון האו"ם והביטחון הבינלאומי

* Thakur, Ramesh, The United Nations, peace and security – From collective security to responsibility to protect (Cambridge university press, 2017), 1-26, 29-56.

ספר אלקטרוני -קטלוג משפטים(619290)

Bardo Fassbender, The United Nations Charter as constitution of the international community. *Columbia Journal of Transnational Law* 36 (1998): 529-619.

כתב עת אלקטרוני(514155)

שיעור 19: התערבות הומניטארית ודוקטרינת האחריות להגן : מאפיינים ועקרונות

*פנינה שרביט-ברוך וברנדון ווינשטוק (2014). השימוש בנשק כימי נגד אזרחי סוריה- האם מצדיק התערבות כוחנית? בתוך: *משפט וביטחון לאומי – סוגיות נבחרות* (פנינה שביט ברוך וענת קורץ – עורכות). תל-אביב: המרכז למחקרי בטחון לאומי, 9-24.

341משפ.וב (2380690) וגם ספר אלקטרוני (2381392)

Simonsen, Sigmund (2016). The intervention in Libya in a legal perspective: R2P and international law. In D. Hendriksen, & A.K. Larssen. (Eds.). *Political rationale and international consequences of the war in Libya* (pp.245-265). Oxford: Oxford University Press.

אין

Weis, Thomas (2016). Libya, R2P, and the United Nations. In D. Hendriksen, & A.K. Larssen. (Eds.). *Political rationale and international consequences of the war in Libya* (pp.228-244). Oxford: Oxford University Press.

אין

*Henkin, Luis (1999). Kosovo and the law of Humanitarian Intervention. *The American Journal of International Law* 93(4), pp. 824-828.

כתב עת אלקטרוני (438059)

היישום בפועל של המשפט הבינלאומי במערכת הבינלאומית - מקרי בוחן

שיעור 20-21: הפליטים הפלשתינאים וזכות השיבה

* זילברשץ, יפה וגורן-אמיתי, נמרה (2010). *שיבת פליטים פלסטינים לתחומי מדינת ישראל* (רות גביזון עורכת), ירושלים: מרכז מציל"ה למחשבה ציונית, יהודית, ליברלית והומניסטית.

<http://www.metzilah.org.il/webfiles/fck/file/plitim%20FINAL.pdf>

*Goldstein, Rami (2004). Legal dilemmas of the Palestinian right of return. In N. Nachmias & R. Goldstein (Eds.). *The politics of forced migration: a conceptual, operational and legal analysis* (pp. 397-429). Baltimore: Publish America.

אין

שיעור 22-23: האמנה למניעת והענשת פשע השמדת עם – רצח העם ברואנדה
*האמנה בדבר מניעת והענשת פשע השמדת עם, 1948.

[The Prosecutor v. Jean-Paul Akayesu, Case No. ICTR-96-4-T, 2 September 1998.](#)

*נויברגר, בנימין (2005). רואנדה - 1994 רצח עם בארץ הגבעות [עורכת - רות רמות], רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.

967.57104 נוי.ג'נ (1091311)

שיעור 24 : טרור והמשפט הבינלאומי

*גיל לימון , טרור והמשפט הבינלאומי, בתוך: סיבל, רובי (עורך). משפט בינלאומי מהדורה שנייה (עמ' 597-626). ירושלים: המכון למחקרי חקיקה ומחקר השוואתי.

בספריה למשפטים, 98 סיב (611214) וגם במאגר "נבו" בקטלוג הספריה למשפטים

Zdzijlaw, Galicki (2005). International Law and terrorism. *American Behavioral Scientist*, 48 (6), 743-757.

כתב עת אלקטרוני (117811)

[* Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides v Mostafa Lounani](#)

(Case C - 573/14) ECJ. Judgment of the Court (Grand Chamber) of 31 January 2017

פסק דין של בית הדין האירופאי לצדק מחדש ינואר 2017.

<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-573/14>

Duffy Helen, *The war on terror and international law* (E.M Meijers Instituut 2015), pp.27-67.

מהדורת 2015 (2432479) DUF w2(345.02)